

Tempus project: From Quality Assurance to Strategy
Development (JEP_41078_2006)

Univerzitet „Džemal Bijedić” u Mostaru i budući izazovi

Prof. dr. Sead Pašić
Alim Abazović

Sarajevo, 28. januar 2010.

Sadržaj

- ☼ Univerzitet
- ☼ From Quality Assurance to Strategy Development
 - ☼ aktivnosti u projektu
 - ☼ Strategija razvoja Univerziteta
 - ☼ Osiguranje kvaliteta

Univerzitet

- Jedan od 8 javnih univerziteta u BiH i jedan od 6 javnih univerziteta u F BiH
- Jedan od dva javna Univerziteta u Mostaru
- Oko 6.700 studenata na Univerzitetu
- Nastavni proces izvodi: 382 nastavnika i saradnika, od toga 180 stalno uposlenih (domaći kadar), a 202 spoljna saradnika .
- Na Univerzitetu postoji 8 fakulteta (članica Univerziteta) :
 - Agromediteranski fakultet,
 - Fakultet za poslovni menadžment,
 - Građevinski fakultet,
 - Fakultet informacijskih tehnologija,
 - Nastavnički fakultet,
 - Mašinski fakultet,
 - Fakultet humanističkih nauka,
 - Pravni fakultet.
- U sastav Univerziteta ulaze i studentski centar, multimedijalni centar i biblioteka, dok su instituti alocirani na fakultetima članicama Univerziteta.
- Prostor za izvođenje nastave iznosi oko 13.000 m² + kampus za “građenje” i “širenje” Univerziteta.
- Budžet Univerziteta iznosi oko 5 miliona Eura. U strukturi budžeta učestvuje Vlada HNK sa oko 35%, ostalo su sredstva Univerziteta.

From Quality Assurance to Strategy Development

Aktivnosti u projektu – stepen implementacije

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
1.1	Seminar na Univerzitetu u Gironi “EU iskustva u samoevaluacijskim postupcima”	12. – 14. 12. 2007.	Univerzitet u Gironi	

Predstavnici Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru na seminaru su bili: dr. Dragi Tiro, docent na Mašinskom fakultetu i Alim Abazović koordinator za osiguranje kvaliteta.

Follow-up: iskustva sa Univerziteta u Gironi su korištena prilikom osmišljavanja i pisanja projekta iz oblasti informacijskog sistema za interno osiguranje kvaliteta.

Razmjena publikacija sa bibliotekom Univerziteta u Gironi postoji.

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
1.2	Trening/seminar “Uloga studenata u internom osiguranju kvaliteta”	11. 3. 2008.	ACIPS, Sarajevo	

Predstavnici Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru na seminaru su bili: dr. Dragi Tiro, docent na Mašinskom fakultetu, Alim Abazović koordinator za osiguranje kvaliteta, te studenti: Čorić Samir, Elezović Nihad, Džiho Tajma, Čustović Amina.

Održali smo prezentaciju: ***“Studentska evaluacija kvaliteta izvođenja nastave”***

Follow-up: u saradnji sa Unijom studenata predstavnicima studenata je održan trening – seminar o osiguranju kvaliteta i modelima učešća studenata u procesima internog osiguranja kvaliteta i procesima donošenja odluka.

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
1.3	Trening/seminar “Uloga administrativnog osoblja u internom osiguranju kvaliteta”	12. 3. 2008.	ACIPS, Sarajevo	

Predstavnici Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru na seminaru su bili: dr. Dragi Tiro, docent na Mašinskom fakultetu i Alim Abazović koordinator za osiguranje kvaliteta, te administrativno osoblje: Kazazić Zoran, Kajtaž Rusminka, Dizdarević Majda i Hebibović Adela

Održali smo prezentaciju: ***“Osnovi strategije razvoja Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru“***

Follow-up: izvještaj menadžmentu Univerziteta, dogovorena je saradnja i pomoć prilikom provođenja samoevaluacije.

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
1.4	Trening/seminar “Uloga nastavnog osoblja u internom osiguranju kvaliteta”	13. 3. 2008.	ACIPS, Sarajevo	

Predstavnici Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru na seminaru su bili: dr. Dragi Tiro, docent na Mašinskom fakultetu i Alim Abazović koordinator za osiguranje kvaliteta, Žuljević Aner, Hadžović Rašid, Ćemalović-Dilberović Elvira, Maslo Šejla

Održali smo prezentaciju: ***“Saradnja Univerziteta sa okolinom u cilju poboljšanja kvaliteta i razvoja kurikuluma”***

Follow-up: izvještaj menadžmentu Univerziteta o provedenoj aktivnosti.

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
1.5	Trening/seminar “Uloga menadžmenta u internom osiguranju kvaliteta”	8. – 9. 5. 2008.	Neum, BiH	

Ispred Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru seminaru su prisustvovali:

- prof. dr. Ibro Popić, prorektor za nastavno-naučna pitanja,
- van. prof. Mirsad Begović, prorektor za međunarodnu saradnju,
- doc. dr. Dragi Tiro, prodekan za nastavu na Mašinskom fakultetu,
- doc. dr. Aner Žuljević, prodekan za nastavu na Fakultetu za poslovni menadžment,
- Alim Abazović koordinator za osiguranje kvaliteta.

Follow - up: izvještaj menadžmentu Univerziteta o provedenoj aktivnosti

kreiran je plan aktivnosti Kancelarije za osiguranje kvaliteta u narednoj akademskoj godini.

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
1.6	Nabavka software-a za procese internog osiguranja kvaliteta	Juni 2008. -	Javni univerziteti u BiH	

Razvili smo vlastiti multifunkcionalni software IDPoll (trenutno u verziji 2.0) za rad na optičkom čitaču.

Najvažnije karakteristike software-a IDPoll su:

Kreiranje formi

Data Analysis

Formati slika

Skeniranje formi

Statistika

On-line moduli

Data Export

Grafikoni i grafički prikazi

itd.

Software se trenutno koristi za “čitanje” i analizu podataka sa anketnih upitnika u sklopu programa ***Studentska evaluacija kvaliteta izvođenja nastave.***

Follow-up: planirana je nadogradnja software-a koja će se odnositi na korištenje software-a prilikom drugih evaluacionih postupaka, prilikom ocjenjivanja različitih testova, automatsko dostavljanje podataka putem e-maila, itd.

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
1.7	Seminar “Measuring Performance of Universities: Understanding and Using Key Performance	19. – 20. 1. 2010	ACCESS, Sarajevo	
1.8	Workshop “Measuring Performance of Universities: Understanding and Using Key Performance Indicators”	27. 1. 2010.	UNITIC, Sarajevo	

Predstavnici Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru na ovom seminaru i workshopu su bili:
 Prof. dr. Sead Pašić, prorektor za naučno-nastavna pitanja,
 Alim Abazović, koordinator za osiguranje kvaliteta.

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
2.1	Provođenje samoevaluacija i štampanje izvještaja o samoevaluaciji	Maj 2008. -	Javni univerziteti u BiH	

Samoevaluacija je završena, izvještaj je otštampan.

Korištena metodologija: prilagođena EUA procedura iz 2004. godine. Izvještaj smo iskoristili i za kompariranje rezultata 2004. i 2009. godine.

Sve službe na Univerzitetu i po fakultetima čije učešće je bilo potrebno, su učestvovala u pripremi i provođenju samoevaluacije u vidu prikupljanja podataka, distribucije podataka i raznih analiza.

Problem koji se javio: nepostojanje usvojene procedure i metodologije provođenja samoevaluacije na Univerzitetu.

Follow-up: priprema procedure o provođenju samoevaluacije na Univerzitetu.

Sadržaj samoevaluacionog izvještaja:

Uvod

Državni i institucionalni kontekst

Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru

Studenti

Misija

Organizacija i menadžment Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru

Upravljačka struktura Univerziteta

Upravljačka struktura fakulteta

Slabosti institucionalne strukture

Evaluacija infrastrukture u odnosu na broj studenata i osoblja

Menadžment kvaliteta

Strateški menadžment

Finansiranje Univerziteta

Struktura budžeta

Nastava

Naučno-istraživačka djelatnost

Odnosi sa okruženjem

Smjernice za buduće aktivnosti

Međunarodna saradnja Univerziteta

Snage i slabosti međunarodne saradnje Univerziteta

Unija studenata

Bolonjski proces na Univerzitetu (stanje, informacija, edukacija)

Zaključak

Prilozi

Dodaci izvještaju

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
3.1	Imenovanje Tima za razvoj strategije	oktobar 2008. -	Javni univerziteti u BiH	

Tim za razvoj strategije na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru je imenovan odlukom rektora, u sastavu:

- Prof. dr. Sead Pašić, voditelj Tima,
- Doc. dr. Dragi Tiro, član Tima,
- Alim Abazović, član Tima

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
3.2	Seminar “EU iskustva u razvoju univerzitetskih strategija”	28. – 29. 5. 2009	Univerzitet u Zenici	

Ispred Univerziteta “Džemal Bijedić” na ovom seminaru su bili prisutni članovi Tima za razvoj strategije.

Održali smo prezentaciju o implementiranim aktivnostima u okviru Projekta.

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
3.3	Planiranje, razvoj i formulisane i printanje univerzitetskih strategija	Novembar 2008. -	Javni univerziteti u BiH	

Strategija razvoja Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru je izrađena i **usvojena** na nadležnom organu Univerziteta.

Dokument je štampan i distribuiran zainteresiranim stranama, a svim uposlenicima na Univerzitetu dokument je dostavljen u elektronskom obliku putem e-maila.

Korišten je projektni pristup – rezultate i planove proizišle iz strategije moguće je pretvoriti u projekte koji će imati za cilj razvoj Univerziteta.

Aktivnost u toku...

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
3.4	Konferencija "Od osiguranja kvaliteta do razvoja strategija"	28. – 29. 1. 2010.	UNITIC, Sarajevo	

Aktivnost	Opis	Datum	Lokacija	Realizacija
4.1	Razvoj i štampanje politika kvaliteta	April 2009. -	Javni univerziteti u BiH	

Osmišljene su, koncipirane, kreirane i otšampane politike osiguranja kvaliteta.

Politikama nastojimo pratiti moderne trendove u oblasti osiguranja kvaliteta, ali također nastojimo i da ispravimo interne nedostatke koje smo otkrili prilikom provođenja samoevaluacije i izrade strategije razvoja.

Uposlenicima će politike biti dostavljene elektronskim putem (e-mail), download će biti omogućen sa univerzitetske web stranice.

Problemi prilikom implementacije projekta

Aktivnost	Realizacija
Diseminacija informacija o projektu putem službene web stranice	
Protok informacija unutar Univerziteta	
Prikupljanje podataka	
Službene procedure - dokumentacija	

STRATEGIJA RAZVOJA UNIVERZITETA

Dijagnoza
stanja

Formulisanje
vizije razvoja

Organizaciona
struktura

Specifična situacija u kojoj se Univerzitet “Džemal Bijedić” u Mostaru nalazi:

- Ne postoji Zakon o visokom obrazovanju na nivou F BiH;
- Ne postoji Zakon o visokom obrazovanju na kantonalnom nivou;
 - Postoji Zakon o Univerzitetu iz 1991. godine, i međunarodni dokumenti;
- Vlada HNK nije preuzela osnivačka prava nad Univerzitetom;
- Vlada HNK finansira Univerzitet putem granta (poput nekog NVO-a, projekta isl.). Grant podmiruje jedva 35% budžeta;
- Fakulteti su pravna lica;
- Saradnja s privredom je relativno loša;
- Mobilnost studenata također;
- Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru praktično nema formalni okvir za funkcionisanje i finansiranje djelatnosti. Provodimo reforme samo zahvaljujući velikim naporima osoblja i studenata, ali je evidentno da su dometi ovakvih procesa vrlo ograničeni bez harmonizacije i sinhronizacije sa okruženjem.
-

3 faze strategije:

- **Dijagnoza stanja;**
 - Analiza tražnje za višim i visokim obrazovanjem
 - Analiza tražnje za višim i visokim obrazovanjem
 - Stavovi i mišljenja studenata o Univerzitetu
 - Bolonjski okvir za reformu univerziteta
- **Formulisanje vizije;**
- **Prijedlog organizacione strukture sa sektorima i domenima odgovornosti.**

Metode i pravci razvoja Univerziteta

- Ubrzati proces reforme nastave u skladu sa Bolonjskom deklaracijom;
- Izgraditi jedinstvena pravila i preporuke za primjenu zahtjeva iz Bolonjske deklaracije;
- Otvoriti proces integracije na Univerzitetu,
- Učiniti Univerzitet **otvorenim** za promjene, integrisanim da bi bio **konherentan**, te **fleksibilnim** da bi opstao u konkurentnim uslovima;
- Zadržati ona usmjerenja i obrazovne nivoe za koje postoji dovoljna tražnja;
- Razvijati nove oblike isporuke znanja u skladu sa misijom i vizijom;
- Ubrzano razvijati postdiplomske i multidisciplinarne studije koji, osim isporuke novih znanja, vode ka proizvodnji vlastitog istraživačkog kadra i jačanju istraživačkog rada;
- Sistematski razvijati međunarodnu saradnju;
- **Razvijati sistem obezbjeđivanja kvaliteta slijedeći principe stalnog unapređenja poslovanja i programa;**
- Sarađivati sa studentima kako bi Univerzitet bio u mogućnosti da potpunije zadovoljava njihove potrebe u edukaciji;
- Raditi na modernizaciji administracije Univerziteta.
- Raditi na razvijanju saradnje sa privredom te pružati (osim edukativnih) usluge privredi i društvu.

Strategija razvoja Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru identifikovala je moguće zajedničke razvojne projekte i zajedničke Univerzitetske centre koje ćemo (kroz projekte ili na drugi način) u budućnosti nastojati uspostaviti:

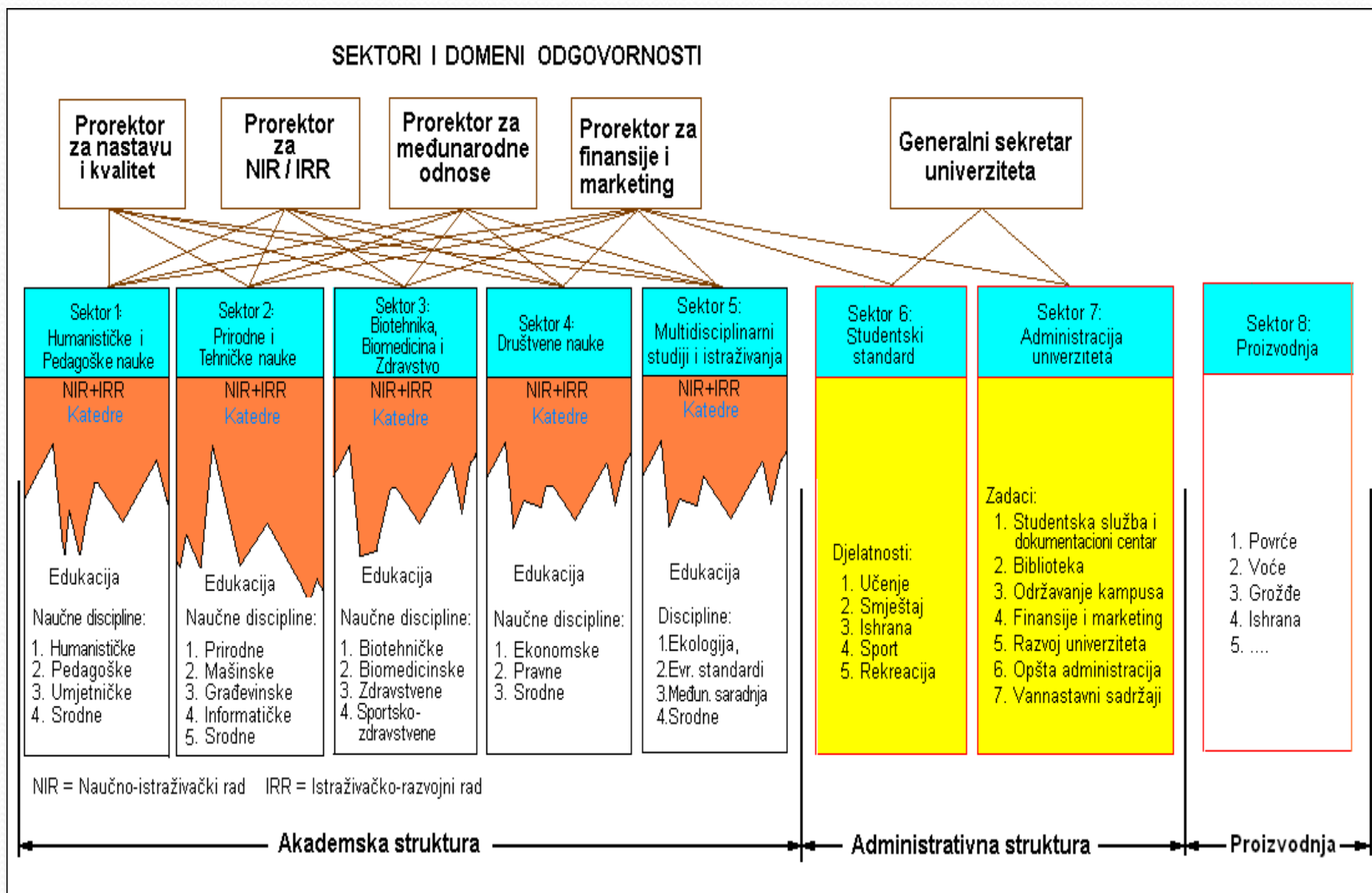
Zajednički razvojni projekti:

- Generalni urbanistički plan Kampusu;
- Konsolidacija nastavnih planova i programa;
- Razvoj novih postdiplomskih studija:
 - Evropski standardi;
 - Project Management;
 - Upravljanje (trusnom) državom.

Zajednički univerzitetski centri

- **Osiguranje kvaliteta institucije i programa;**
- Razvoj nastavnog osoblja;
- Razvoj karijere studenata;
- Cjeloživotno učenje;
- Alumni asocijacija;
- Informacijski centar.

Organizaciona struktura Univerziteta

OSIGURANJE KVALITETA

Osiguranje kvaliteta na Univerzitetu – izazovi

Izrada dokumenata sistema kvaliteta

Izraditi dokumente sistema kvaliteta, i predložiti ih na usvajanje nadležnom organu potrebno je onda, kada se za to ispune određeni zakonski uslovi, a volja menadžmenta Univerziteta bude jasna i vidljiva iz dokumenata integrisanog Univerziteta. Projektni tim na osnovu standarda i smjernica za osiguranje kvaliteta u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini i internih potreba Univerziteta smatra da je, u okviru integrisanog univerziteta, potrebno donijeti i usvojiti određene dokumente različite pravne snage.

Identifikacija, mjerenje, praćenje i unapređenje indikatora kvaliteta

Identificirati ćemo, mjeriti i pratiti određene indikatore uspješnosti poslovanja institucije na osnovu kojih ćemo predlagati određena rješenja ili poduzimati određene mjere i radnje. Indikatore koje planiramo pratiti ćemo podijeliti u nekoliko segmenata:

Indikatori koji daju ocjenu trenutnog stanja i reformi upravljanja na Univerzitetu, nastavni planovi i programi, nastava i učenje, resursi, uspjeh i provjera studenata, napredovanje studenata i podrška, unapređenje kvaliteta na univerzitetu, indikatori koji daju ocjenu naučno-istraživačkog i stručnog rada nastavnika, finansiranje.

Osiguranje kvaliteta na Univerzitetu – izazovi

Institucionalno pozicioniranje i jačanje Kancelarije za osiguranje kvaliteta

Pozicionirati Kancelariju za osiguranje kvaliteta u strukturi Univerziteta, znači dati joj mjesto koje joj i pripada. Istovremeno će postati potrebno raspoređivati poslove i radne zadatke u oblasti osiguranja kvaliteta prema svim zainteresovanim stranama uključenim u proces visokog obrazovanja na Univerzitetu. Poslovi Kancelarije za osiguranje kvaliteta će biti definisani zakonom i internim aktima Univerziteta. Stakeholdersi uključeni u proces visokog obrazovanja na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru će biti upoznati sa vlastitom ulogom u sistemu kvaliteta.

Razvoj informacijskog sistema osiguranja kvaliteta

Počeli smo sa razvojem informacionog sistema koji će biti dizajniran tako da se može implementirati na različitim strukturama računarskih mreža, da osigura fleksibilan interfejs i integraciju sa postojećim informacionim sistemom i da obezbijedi na pouzdan i siguran način pravovremenu dostupnost vitalnih informacija za osiguranje kvaliteta. Menadžment univerziteta će, na osnovu izvještaja koje treba da pruži ovaj sistem, moći brže i bolje pratiti rad pojedinih segmenata Univerziteta i brže donositi odluke koje će rezultate podizati na veći nivo.

Osiguranje kvaliteta na Univerzitetu – izazovi

Razvoj i usavršavanje procesa interne evaluacije

Smoevaluacija institucije će se provoditi periodično i prema tačno određenoj i na nadležnom organu Univerziteta usvojenoj proceduri. Rezultati samoevaluacijskog izvještaja će se koristiti za razvoj određenih projekata i aktivnosti kratkoročnog i/ili dugoročnijeg karaktera u skladu sa vizijom razvoja Univerziteta. Analizirat će se: organizacija i menadžment Univerziteta, menadžment kvaliteta, strateški menadžment, stručne službe Univerziteta, finansije, saradnja Univerziteta sa okolinom, međunarodna saradnja, itd.

Jačanje uloge studenata u internom sistemu osiguranja kvaliteta

Studenti su partneri u području visokog obrazovanja na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru. Stoga, uloga studenata u sistemu kvaliteta je od izuzetnog značaja, te ćemo konstantno raditi na najefikasnijem i najboljem modelu uključivanja studenata u proces osiguranja kvaliteta na Univerzitetu. Studenti su ti za koje je napravljen sistem obrazovanja i kao takvi, oni predstavljaju veliki potencijal u osiguranju kvaliteta.

Osiguranje kvaliteta na Univerzitetu – izazovi

Razvoj sistema analiza, ispitivanja i evaluacija na Univerzitetu

Na univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru sistematski se provodi studentska evaluacija kvaliteta izvođenja nastave. Evaluira se rad svakog nastavnika na Univerzitetu. U skladu sa specifičnim ciljevima zbog kojih se vrše provođenja različitih vrsta evaluacija na Univerzitetu planiramo razvijati i usavršavati slijedeće vrste i oblike evaluacija, ispitivanja i analiza:

- evaluacija nastave od strane studenata ,
- evaluacija nastave od strane studenata – „on-line“,
- ispitivanje nastavnih metoda i metoda ispitivanja,
- ispitivanje rada stručnih službi,
- ispitivanje poslodavaca i svršenih studenata,
- ispitivanje uspješnosti polaganja ispita,
- analiza podataka o kandidatima za upis na studij i upisanih u prvu godinu studija,
- analiza upisanih studenata po fakultetima i po godinama studija,
- analiza uspješnosti završavanja studija.

Osiguranje kvaliteta na Univerzitetu – izazovi

Razvoj međunarodne saradnje i projekata

Diseminacija informacija prema svim nivoima

Poštivanje standarda i smjernica za osiguranje kvaliteta u oblasti visokog obrazovanja u BiH

Podrška nauci i naučno-istraživačkom radu

Saradnja Kancelarije za osiguranje kvaliteta i okoline

Kultura kvaliteta

Dugoročni cilj rada Kancelarije za osiguranje kvaliteta i sistema kvaliteta je građenje i širenje kulture kvaliteta. Najvažniji principi kulture kvaliteta će biti protkani kroz sve aktivnosti i projekte Kancelarije za osiguranje kvaliteta na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru. Kultura kvaliteta ne nastaje iz ničega, nego već postoji na Univerzitetu. Stalno se usavršava i mijenja, razvija iz akcija, interakcija i interpretacija svih aktera u procesu visokog obrazovanja. Kultura kvaliteta kojoj Univerzitet teži jeste kultura povratnih informacija i kultura aktivnog učešća interesnih grupa.

HVALA NA PAŽNJI

Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru

Rektorat

A: Univerzitetski kampus, 88.104 Mostar

T: + 387 36 570 090

F: + 387 36 570 032

www.unmo.ba

kvalitet@unmo.ba